

IDEI DE PROIECTE CARE POT CONSTITUI RESURSE PENTRU APĂRAREA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

IDEAS OF PROJECTS WHICH MAY SET UP RESOURCES FOR ROMANIA'S NATIONAL DEFENSE

IDÉES DE PROJETS SUSCEPTIBLES DE CONSTITUER DES RESSOURCES POUR LA DÉFENSE NATIONALE DE LA ROUMANIE

Drd. Laura-Noyemy MUȘAT*
Col. (r) prof.univ.dr. Dumitru IACOB**

Seria de avantaje de care România poate beneficia, în calitate sa de stat membru al Uniunii Europene, reprezintă premisa prezentului articol, un demers științific planificat să aducă noi puncte de vedere într-o problematică ea însăși nouă, care presupune o abordare inter- și transdisciplinară, prin necesitatea de a implica elemente din domenii, ca științe militare, științe economice și management de proiect.

Acest articol are ca prim obiectiv de cercetare crearea de cunoaștere, respectiv obținerea unor rezultate științifice și transferarea acestora în practică, pentru a putea contribui la conturarea bazelor noului stil de gândire și de acțiune, *gândirea orientată pe proiecte*, în vederea realizării apărării naționale. Altfel spus, scopul cercetării noastre este acela de a contribui la promovarea necesității accesării *fondurilor ESI 2014-2020*, pentru atingerea obiectivelor strategice de securitate, precum și a dezvoltării și implementării de proiecte care să constituie resurse suplimentare pentru apărarea națională a României.

The series of benefits that Romania can take advantage from, as a member state of the European Union, is the premise of this article, a scientific approach planned to bring new points of view into a new issue, which involves an inter- and trans-disciplinary approach through the need to involve elements in fields such as military science, economics and project management.

This article has as a first research objective the creation of knowledge, namely the obtaining of scientific results and their transfer in practice, in order to help shape the bases of the new thinking and action style, the project-oriented thinking in order to achieve the national defense. In other words, the purpose of our research is to help promote the need to access ESI funds 2014-2020, to achieve strategic security objectives, and to develop and implement projects that are additional resources for Romania's national defense.

La série d'avantages dont la Roumanie peut bénéficier, en tant que membre de l'Union européenne, constitue un préalable de cet article, une approche scientifique prévue pour établir de nouveaux points de vue sur une nouvelle question, impliquant un démarche inter- intradisciplinaire, imposé par la nécessité de faire appel à des éléments propre aux domaines, tels que les sciences militaires, l'économie et la gestion de projet.

Notre étude a comme premier objectif la création de connaissances, à savoir obtenir des résultats scientifiques et les mettre en pratique, pour qu'on puisse tracer les bases du nouveau style de pensée et d'action, une pensée orientée vers le projet, afin de réaliser la défense nationale. En d'autres termes, l'objectif de notre recherche est celui d'avancer la nécessité d'avoir accès à des fonds ESI 2014-2020, pour atteindre les objectifs stratégiques de sécurité, de développer et de mettre en œuvre des projets susceptibles de constituer des ressources supplémentaires pour la défense nationale de la Roumanie.

Cuvinte-cheie: apărare națională; resurse; proiecte; programe; fonduri ESI 2014-2020; managementul proiectelor.

Keywords: national defense; resources; projects; programmes; ESI Funds 2014-2020; project management.

Mots-clés: défense nationale; ressources; projets; fonds ESI 2014-2020; la gestion de projets.

***Universitatea Națională de Apărare „Carol I”**
e-mail: laura_noyemy_musat@yahoo.com

Considerații preliminare – definiții proiect, delimitare proiect

Utilizat, pentru prima dată – istoric socotind – în secolul al XV-lea, de arhitecți¹, cuvântul *proiect*, provenit din limba latină, din verbul *proicio*, -ere, -iēcī, -iēcūm – a arunca înainte – (rar) a amâna², a cărui rădăcină, *iacio*, -ere, -iēcī, *iactum* – exprimă mișcarea, un parcurs în timp și în spațiu, o traiectorie – a arunca, a azvârli, a construi, a înălța, a pune temelii³, a intrat în vocabularul uzual al limbii române, ca urmare a folosirii sale tot mai frecvente în sfera mediului de afaceri, pentru a desemna, sens restrâns, un punct de plecare, ceva ce este „aruncat înainte de a fi realizată o acțiune”.

Mai mult, dacă în limba engleză, prin termenul *proiect*, se desemnează „un plan a ceva ce trebuie întreprins”⁴, fără a menționa „actul îndeplinirii acestui plan”, în limba română, conform *DEX-ului*, conceptului îi sunt conferite mai multe înțelesuri, dintre care, de interes pentru tematica noastră, le considerăm a fi următoarele: *plan ori intenție de a realiza ceva, de a derula, de a întreprinde un lucru; prima versiune a unui plan (financiar, economic, social etc.) ce urmează să fie analizat și avizat, pentru a dobândi caracter oficial și a fi aplicat; lucrare tehnică, desfășurată pornind de la o temă dată și care conține cadrul tehnic, desenele, amplasarea și justificarea necesității obiectului proiectat*⁵.

De asemenea, ilustrative pentru tematica noastră, considerăm a fi și sensurile conceptului *proiect*, regăsite în *Dicționarul Oxford – acțiune individuală sau colectivă, foarte bine planificată, realizată pentru atingerea unui scop sau obiectiv particular – un proiect pentru a construi, un proiect de cercetare*⁶; în *Dicționarul francez „Le Petit Robert”* – intenție, desen, schiță; redactarea pregătitoare; planul unei construcții; imaginea unei situații dezirabile la un moment dat sau bine determinat; ceva „aruncat”, ca ghid de acțiune, în fața eului⁷–; precum și pe cele redate de *Dicționarul Webster* – plan sau schemă; lucru planificat sau conceput; întreprindere (sarcină) majoră, care implică personal, echipament, cheltuieli considerabile; sarcină specifică pentru investigație; sarcină suplimentară, trasată de profesori, pe termen lung, studenților⁸.

O primă definiție simplă a conceptului *proiect*, formulată în funcție de două elemente caracteristice acestuia, *resurse limitate și unicitatea*

*rezultatului*⁹, pe care o vom prezenta în continuare, este următoarea: *efort depus temporar pentru crearea, cu resurse limitate, a unui produs sau a unui serviciu unic*¹⁰.

Apropiate, ca sens, din punct de vedere semantic, sunt și următoarele două definiții ale conceptului: „un șir de activități interdependente, derulabile în baza unui plan, într-o perioadă bine delimitată, pentru atingerea unui obiectiv și obținerea anumitor rezultate, activități care încetează în momentul atingerii obiectivului asumat”¹¹; „o lucrare temporară, demarată pentru atingerea unui anumit scop, în care sunt implicate persoane, care execută activități interdependente, un finanțator și/sau un beneficiar, interesat în valorificarea resurselor, pentru terminarea, într-un anumit timp și într-o manieră eficientă, a proiectului”¹².

Rezumând, *proiectul* poate fi prezentat ca fiind o *acțiune cu resurse limitate (resurse umane, materiale, de timp, informaționale și financiare)*, care implică, în egală măsură, și *riscuri, o sarcină unică, planificată sistemic, considerată posibilă, realizabilă, un instrument al schimbării, cu obiective precise, clare și cu rezultate finale observabile și măsurabile*.

Aceleași elemente caracteristice ale termenului *proiect* – unicitatea, obiectivele specifice și rezultatele care pot fi îndeplinite doar în baza unui plan riguros, în limita resurselor disponibile – sunt surprinse și de următoarea definiție: „Un efort complex, limitat în timp, limitat ca buget și resurse, desfășurat pentru satisfacerea nevoilor beneficiarului. Similar celor mai multe eforturi organizate, comparabil cu o activitate economică, scopul principal al unui proiect este satisfacerea unei nevoi a beneficiarului, însă, prin caracteristicile sale, se pot diferenția de alte acțiuni specifice unei structuri organizate”¹³. O altă definiție, formulată în jurul aceluiași elemente caracteristice, dar care evidențiază și ideea de materializare, prin proiect, a unui vis, este și cea propusă de Alexandru Andrașanu: *modalitate de materializare a unei idei ori a unui vis, prin intermediul unui efort definit în timp, coerent, bazat pe resurse umane și resurse financiare, cu beneficii și impact la nivelul comunității și/sau la cel individual*¹⁴.

De asemenea, pentru a putea contura imaginea cât mai clară a conceptului *proiect*, aducem în prim-plan și următoarele definiții, pe care le considerăm lămuritoare:

• pentru Harold Kerzner, *proiectul* constă într-o „serie de activități și de sarcini, cu obiective specifice, realizabile prin prisma anumitor specificații, cu început și sfârșit bine definite, cu buget limitat și cu resurse umane și materiale”¹⁵;

• Nigel Smith și Mihaly Görög definesc *proiectul* astfel: „Orice activitate cu o durată în timp (cu început și cu sfârșit), constrângerii privitoare la costuri și care vizează atingerea unui rezultat definit”¹⁶;

• autorii *Manualului Gower de management* conturează și prezintă proiectul ca pe „o intervenție unică, inedită și temporară, materializată pentru realizarea unui obiectiv de dezvoltare nou”¹⁷;

• conform *Standardului britanic BS6079*, este necesar ca *proiectul să aibă următoarele trăsături: nerepetitivitate; noutate, din perspectivă managerială; implicarea riscului și a incertitudinii; rezultate impuse, parametri de siguranță, o calitate determinată; menționarea clară și explicită a costurilor; resurse impuse; implementarea se realizează de către o echipă constituită special*¹⁸;

• pentru Comisia Europeană, proiectul este „un grup de activități, realizate într-o secvență logică, pentru atingerea unui set de obiective prestabilite și formulate de client”¹⁹; mai mult, conform *Metodologiei Managementului de Proiect – PM²*, publicată, în 2016, de Comisia Europeană, un proiect este „o structură organizatorică temporară, configurată pentru crearea unui produs sau serviciu unic (output), în anumite constrângerii, cum ar fi timpul, costul și calitatea”²⁰;

• experții Guvernului României, prin *O.G. nr. 8/1997*, defineau proiectul ca „scop bine definit, prevăzut a fi realizat în limitele resurselor alocate, într-o perioadă determinată și căruia îi sunt alipite reguli obiective și activități”²¹;

• definiția propusă de către Constantin Opran prezintă proiectul ca „proces nerepetitiv, ce realizează o cantitate bine definită, nouă, în cadrul unei structuri (organizații) specializate. Se caracterizează ca acțiune unică, specifică, alcătuită dintr-o succesiune de activități componente logice, coordonate și controlate, cu specific inovațional, de natură diferită, implementat într-un mod organizat, metodic și progresiv, fiindu-i definatorii constrângerii de timp, cost și resurse, destinat obținerii de noi rezultate complexe, utile satisfacerii de obiective clar definite”²²;

• Mariana Mocanu și Carmen Schuster văd proiectele ca „operațiuni sau activități unice, limitate

în timp și resurse – materiale și umane –, orientate către un obiectiv – crearea unei valori noi –, cu grad ridicat de noutate și sarcină de lucru complexă, care presupun o colaborare interdisciplinară, într-o structură organizatorică specială, și metodici speciale, cât și riscuri specifice”²³;

• profesorul Radu V. Pascu sintetizează și prezintă elementele definatorii ale *proiectului* astfel: „Metodă care admite prefacerea ideii în acțiune prin structurarea variatelor etape ale acestui proces; se materializează prin modificarea mediului în care se desfășoară; prinde formă într-un context social, temporal și spațial specific; are o dimensiune educativă și admite indivizilor să învețe încercând; este rezultatul unei munci colective; implică indubitabil o evaluare, care lasă ocazia efectuării unei conexiuni între idee și acțiune”²⁴;

• nu în ultimul rând, pentru a putea defini conturarea imaginii de ansamblu, specifice conceptului supus definirii operaționale, conceptul *proiect*, necesar de prezentat, considerăm a fi și definiția acestuia, conferită în literatura de specialitate națională, în urma integrării României în Uniunea Europeană: „maniera prin intermediul căreia organizațiile supraviețuiesc în mediul actual economic – scopul major al unui proiect este satisfacerea unei nevoi sau rezolvarea unei probleme a beneficiarului”²⁵, definiție care subliniază importanța proiectelor pentru atingerea obiectivelor strategice, precum și a celor de dezvoltare ale unei organizații.

Din anatomia acestei imagini creionate conceptului *proiect*, putem desprinde și evidenția principalele *elemente caracteristice* ale acestuia, precum: *planul riguros; obiectivele specifice (obiective SMART) și scopul (rezolvarea unei probleme identificate, bine definite și formulate); resursele limitate alocate; activitățile unice, inovative, interdependente și planificate într-o succesiune logică; rezultatele clare, determinate, cuantificabile; echipa dedicată; existența unui sponsor sau finanțator și a unui beneficiar; durata determinată, limitată; realism, complexitate, limitare, unicitate, irepetabilitate, risc și incertitudine, evaluabilitate*. De asemenea, tot din această radiografiere, mai putem observa și menționa, luând în considerare, pentru completare, și clasificarea propusă în *Management Centre Europe: Project Management*, diferitele tipuri de *proiecte* existente și care se pot elabora și derula:

„administrative (proiecte de business); de construcție (proiecte de afaceri); de dezvoltare de softuri; de instalare de echipament și/sau sistem (proiecte IT); de restructurare organizațională (proiecte de relocare); de cercetare (proiecte științifice); de dezvoltare de noi produse; de întreținere”²⁶.

De prezentat, fără să o considerăm exhaustivă – date fiind multiplele încercări de clasificare a conceptului *proiect*, regăsite în literatura de specialitate –, pentru a putea delimita mai clar aspectul privitor la *tipologia proiectelor* și clasificarea propusă de către Radu V. Pascu, inspirată de cea realizată de Roland Gareis și concepută în funcție de criteriile următoare: *țelurile proiectelor* – proiecte de antreprenoriat, de dezvoltare organizațională, de marketing –; *gradul de implementare* – proiecte de realizare și de concepție –; *gradul de repetitivitate* – proiecte repetitive și proiecte unice –; *tipul titularului proiectului* – proiecte externe și interne –; *complexitate* – proiecte cu grad înalt, respectiv cu grad redus de complexitate –; *amplasarea obiectivelor* – proiecte organizaționale, proiecte locale, proiecte regionale, proiecte naționale și proiecte internaționale –; *raportarea la procesele organizației* – proiecte pentru realizarea sau materializarea primare, unor procese secundare, terțiare etc. –; *natura proiectelor* – proiecte sociale, culturale, economice, artistice, ecologice, de management etc. –; *mărimea proiectelor* – proiecte mici, proiecte medii și proiecte mari) –; *proiecte care compun programe de dezvoltare* – proiecte substituibile, proiecte contingente sau interdependente și proiecte independente²⁷.

Dat fiind faptul că, de foarte multe ori în practică, noțiunea de *proiect* se confundă și se utilizează cu înțeles similar noțiunii de *program*, pentru a putea conchide definirea operațională a conceptului *proiect*, ne vom îndrepta studiul și în direcția prezentării și delimitării distincției existente între aceste noțiuni.

Prin urmare, în acest sens, un prim element distinct pe care îl prezentăm ca argument este cel referitor la ideea de componentă – *relația de incluziune* – un *program (întregul) este compus din mai multe proiecte (părțile componente)*, care sunt, la rândul lor, alcătuite din subproiecte și activități, pentru a putea fi implementate mai ușor. Subproiectele cu activitățile aferente sunt implementate în parteneriat sau sunt externalizate către terți. Cu alte cuvinte, *proiectele sunt*

componentele integrante ale unui program, prin ale căror activități punctuale, obiective bine stabilite, resurse special alocate și planificate, contribuie la realizarea indicatorilor, obiectivelor și rezultatelor programului din care sunt parte.

Oferta tot mai mare de programe a condus, inevitabil, la apariția unei noi științe, *managementul programelor*, definită de Agenția Centrală pentru Informatică și Telecomunicații, în anul 1999, ca *managementul de tip coordonat al unui portofoliu de proiecte, care modifică organizațiile pentru realizarea beneficiilor strategice*²⁸.

De asemenea, distincția dintre noțiunea de *program* și cea de *proiect* poate fi evidențiată și prin elementul *spațial*. Dacă amplasarea sau cuprinderea spațială a *programului* este mare, națională, cea a *proiectului* este mai mică, aferentă nivelului local, regional sau multiregional. În egală măsură, distincția mai poate fi evidențiată și prin elementul *amplasarea domeniului vizat*, care, în cazul *programului*, este *de ansamblu*, iar în cel al *proiectului*, este *distinctă*.

Un alt argument pe care îl aducem în prim-plan este cel privitor la *durata* acestora. În timp ce *proiectele* au o durată limitată, determinată, clar definită (luni, ani), *programele* au, de regulă, o durată destul de mare, vag definită, ciclică, unele dintre ele fiind aproape imposibil de limitat în timp, ca urmare a posibilității de reajustare, în funcție de rezultatele evaluărilor la care sunt supuse obiectivele acestora, pe de o parte, și a obiectivelor acestora, în sine, care se dovedesc fie prea ofertante, fie prea greu, uneori imposibil, de atins, pe de altă parte.

Distincția dintre noțiunile analizate rezidă și în elementul caracteristic *buget*, care este *global și ajustabil*, în cadrul *programelor*, și *determinat, fix*, în cadrul *proiectelor*.

Elocvent este și argumentul referitor la *rolul echipei* – în cadrul *programelor*, echipa are *atribuții de planificare, de coordonare, de supervizare, de implementare*, iar, în cadrul *proiectelor*, îi sunt specifice atribuțiile *de implementare efectivă, directă*.

Un ultim element caracteristic pe care îl angrenăm în calcul, ca argument, este cel care evidențiază *orientarea sau focalizarea evaluării* – pentru un *program*, evaluarea este orientată în direcțiile *performanței și impactului* acestuia, în schimb, pentru un *proiect*, aceasta vizează strict doar *performanța*.

În concluzie, *programul*, spre deosebire de *proiect*, nu își atinge niciodată toate țintele strategice, iar, pentru atingerea unui obiectiv complex al unui program, este necesar să fie implementate mai multe proiecte, fiecare producând câte un rezultat de sine stătător.

La nivelul României, ținând cont de situația și de politicile macroeconomice, precum și de blocajele creșterii la nivel național, Guvernul a stabilit, pentru actualul ciclu de programare 2014-2020, anumite priorități de finanțare pentru utilizarea *fondurilor ESI*, priorități prezentate în *Acordul de Parteneriat 2014-2020*, cu obiectivul global de a reduce discrepanțele de dezvoltare economică și socială dintre România și statele membre ale UE. Altfel spus, politica națională a României, stat membru al UE, s-a racordat tot mai puternic la principiile și reglementările europene.

Un sprijin important, pentru realizarea acestui obiectiv fundamental al țării noastre, îl reprezintă *fondurile ESI 2014-2020*, a căror programare și implementare efectivă se realizează prin intermediul Programelor Operaționale (PO) – documente aprobate de Comisia Europeană pentru implementarea priorităților sectoriale și/sau regionale.

Aferente actualului cadru financiar 2014-2020, sunt următoarele PO: Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM), Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020, Programul Operațional Capital Uman (POCU), Programul Operațional Competitivitate (POC), Programul Operațional Capacitate Administrativă (POCA), Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020 și programele de cooperare transfrontalieră.

Ideii de proiecte pentru apărarea națională a României

Dacă *exercițiul managementului proiectelor* în țările vestice are deja o experiență de câteva decenii, în România lucrurile sunt încă la început de drum. În ultimii 10 ani, în special, nevoia de management al proiectelor a înregistrat și la noi o evoluție spectaculoasă, cu impact deosebit asupra tuturor tipurilor de organizații. În această perioadă, România a trebuit să răspundă unei provocări majore, aceea de a implementa *dezvoltarea* în termeni de proiect, de a previziona acele activități care generează valoare și constituie căi de soluționare a problemelor de prim ordin, a vulnerabilităților cu

care se confruntă, accentul căzând pe formularea și pe punerea în practică a strategiilor logice de dezvoltare, pe sistematizare, pe programare și pe organizare, pe accesarea fondurilor europene.

Mai mult, necesitatea adaptării realiste și pragmatice a României la evoluția internațională și la statutul ei de țară membră a NATO și a UE, pe de o parte, și *necesitatea unei abordări active, anticipative, preventive și participative, pentru gestionarea noilor riscuri, vulnerabilități naționale și amenințări la securitatea statului*, pe de altă parte, reprezintă alte variabile importante ale cercetării noastre, pe care le-am luat în considerare în configurarea acestui demers științific.

În egală măsură, de importanță majoră considerăm a fi și perspectiva din care am început creionarea ipotezei acestei cercetări, perspectivă pe care o amintim cu acest prilej – *gândirea orientată pe proiecte și fondurile ESI 2014-2020, ca surse financiare și piloni esențiali pentru apărarea națională*.

Pe cale de consecință, în continuare vom prezenta *idei de proiecte care pot constitui și pot furniza resurse suplimentare apărării naționale a României*.

Astfel, primul palier și cel mai important al apărării naționale, dacă luăm în calcul faptul că potențează și poartă întreaga activitate din cadrul organizațiilor militare, *resursa umană* (militari, civili, colaboratori, parteneri etc.), poate fi susținut de rezultatele cercetării noastre. În acest caz, proiectele contractabile de către instituțiile de învățământ militar (Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, Academia Tehnică Militară, academiile, liceele și școlile militare), în parteneriat cu alte instituții similare de învățământ, naționale sau comunitare, pot reprezenta, în sine, un sprijin financiar auxiliar consistent și investiții importante în resursele umane proprii care constau în participarea la diferite cursuri de specializare, de perfecționare, la cursuri doctorale și postdoctorale, la cursuri de antreprenariat pentru managerii din domeniul apărării și securității naționale; în organizarea de vizite de studiu, mobilități interne și transnaționale, intrasectoriale sau intersectoriale, de conferințe și seminarii naționale și internaționale; în organizarea de schimburi și în abordarea integrată a bunelor practici; în furnizarea de sprijin financiar – burse – pentru studenții instituțiilor de învățământ militar, inclusiv oferirea unor activități de tutorat și

de îndrumare a acestora; în diversificarea formelor de pregătire, crearea și dezvoltarea de rețele, de parteneriate și cooperare între universitățile și instituțiile militare și organizații civile, centre de cercetare la nivel regional, național și european etc.

Așadar, o primă concluzie care se impune, pe această cale, este cea conform căreia *gândirea orientată pe proiecte* poate fi implementată cu succes și în domeniul apărării naționale.

Cea de-a doua resursă a apărării naționale care poate fi influențată de rezultatele cercetării noastre este *resursa materială*. Pentru exemplificarea acestei concluzii, o să apelăm din nou la proiectele care vor putea fi depuse de instituțiile de învățământ militar, în cadrul liniilor de finanțare ale POCU 2014-2020. Ca urmare a contractării unor astfel de proiecte, vor putea fi achiziționate o serie de materiale necesare îndeplinirii activităților, precum și materiale asociate funcționării și asigurării mentenanței echipamentelor (sunt considerate eligibile cheltuieli aferente (re)amenajării birourilor, achiziției de mobilier, de aparatură, de birotică, de echipamente de protecție a valorilor umane și materiale, cheltuieli efectuate cu arhivarea documentelor, cu plata utilităților etc.).

O altă categorie de resurse ale apărării naționale, care poate fi influențată de rezultatele acestei cercetări, este categoria *resurselor tehnologice*. De data aceasta, indirect, printr-o concluzie a dimensiunii militare cu dimensiunile nonmilitare, prin intermediul unor parteneriate, se mai pot genera beneficii pentru domeniul apărării naționale; de exemplu, construcția unei autostrăzi, amplasate strategic, care să fie utilizată și ca pistă pentru avioanele militare.

Totodată, rezultatele prezentei cercetări pot influența și *resursele financiare* destinate apărării, pe cele două paliere, planificarea bugetară și asigurarea cofinanțării proiectelor, pe de o parte, și generarea de noi resurse pentru apărare, pe de altă parte. Cu alte cuvinte, pentru a putea genera alte resurse, resurse suplimentare pentru apărarea națională, proiectele depuse trebuie, înainte de toate, să aibă susținerea financiară a applicantului, să-și asigure partea de cofinanțare stabilită și asumată, prin semnarea contractului de finanțare. Mai mult, odată identificate, planificate și bugetate, resursele necesare aplicării proiectelor, categoriile de cheltuieli, precum cheltuielile cu

salariile personalului implicat în implementarea proiectelor; cheltuielile de operare, mentenanță și suport; cheltuielile cu unele achiziții; cheltuielile de cercetare-dezvoltare; cheltuielile pentru infrastructură, vor putea beneficia de surse de finanțare suplimentare, de un sprijin financiar important.

Concluzii

Așadar apărarea națională, prin intermediul unei abordări moderne, multidirecționale și multidimensionale, de tip anticipativ și preventiv, activ și participativ, și prin utilizarea unei palete variate de resurse, poate identifica și susține mijloace de răspuns flexibile, potrivite atât provocărilor lumii de astăzi, vulnerabilităților, riscurilor și amenințărilor noi, cât și resurselor disponibile. Cu alte cuvinte, apărarea națională poate utiliza fonduri europene ca resurse suplimentare, auxiliare resurselor naționale.

Totodată, având în vedere importanța, pentru asigurarea securității, conform *Strategiei Naționale de Apărare 2015-2019*²⁹, a participării prioritizate a României la proiectele și la acțiunile UE și NATO, precum și necesitatea respectării angajamentelor și responsabilităților asumate în dubla sa calitate, membră a NATO și a UE, în cadrul articolului nostru am acordat o atenție deosebită identificării și prezentării posibilelor idei de proiecte care pot fi aplicate pentru obținerea finanțării și care, accesate, pot contribui și susține, alături de sursele de finanțare clasice, apărarea națională a României.

Nu în ultimul rând, dorim să atragem atenția decidenților politici și specialiștilor din domeniul fondurilor europene, precum și celor din domeniul apărării naționale pentru ca, în viitoarea perioadă de programare, 2021-2027, să identifice căi și răspunsuri la realitatea actuală, în care se așteaptă ca Europa și, implicit, România să joace un rol important în asigurarea securității și stabilității într-o lume instabilă, într-un moment în care, prin retragerea Marii Britanii din Uniunea Europeană, va rămâne un gol considerabil în bugetul comunitar. Propunerea noastră, în această direcție, este aceea a introducerii în cadrul PO, aferent cadrului 2021-2027, cel mai probabil în cadrul *PO dedicat capacității administrative*, a unei axe prioritare speciale, rezervată sectorului apărării naționale, *AP Securitate și justiție socială*.

NOTE:

1 Filippo Brunelleschi este arhitectul și inginerul italian care a fost numit, în anul 1420, *arhitect șef al proiectului dom-ului* și care a primit sarcina desăvârșirii, prin adăugarea unui dom, a catedralei din Florența. Înainte de a începe, el a realizat o schiță (*progetto* sau *plan*) a domului, în care a folosit diverse perspective pentru a putea oferi o reprezentare geometrică a viitoarei construcții, <https://www.britannica.com/biography/Filippo-Brunelleschi>, accesat la 11.06.2018:

2 Voichița Ionescu, *Dicționar latin-român*, ediția a II-a, Editura Orizonturi, București, 1992, p. 164; Gheorghe Guțu, *Dicționar latin-român*, ediție revizuită, Editura Humanitas, București, 2007, p. 473; Elena Crăcea, *Dicționar latin-român, român-latin*, ediția a III-a, Editura Steaua Nordului, Constanța, 2009, p. 565.

3 Gheorghe Guțu, *op.cit.*, p. 294; Elena Crăcea, *op.cit.*, p. 412.

4 <https://www.dictionarenglez.ro/englez-englez/project>, accesat la 11.06.2018.

5 <https://dexonline.ro/definitie/proiect>, accesat la 11.06.2018.

6 <https://en.oxforddictionaries.com/definition/project>, accesat la 11.06.2018.

7 <https://www.le-dictionnaire.com/definition.php?mot=projet>, accesat la 11.06.2018.

8 <https://www.merriam-webster.com/dictionary/project>; www.learnersdictionary.com/definition/project, accesate la 11.06.2016.

9 Fiecare proiect este *temporar, bine delimitat/incadrat în timp*, are o dată de început, respectiv una de final, foarte bine stabilite și precizate. De asemenea, fiecare proiect este *unic* pentru că fiecare materializează o idee și răspunde unei nevoi unice, întotdeauna diferite, specifice inițiatorului său.

10 *** *A Guide to the Project Management Body of Knowledge*, 2000 Edition, Project Management Institute, p. 4, <http://www.cs.bilkent.edu.tr>, accesat la 11.06.2018.

11 *** *Project Management Manual*, Government of România, Department of Integration, <http://www.projectmanagement.ro>, accesat la 11.06.2018.

12 Radu V. Pascu, *Introducere în managementul proiectelor*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2011, p. 4.

13 Florian Bușe, Aurelian Simionescu, Nicolae Bud, *Managementul proiectelor*, Editura Economică, București, 2008, p. 22.

14 *** *Manager proiect*, suport de curs, București, 2016, *apud* Alexandru Andrășanu, *Designul și implementarea proiectelor cu finanțare europeană*, Centrul Geomedia, București, 2007, p. 9.

15 Harold Kerzner, *Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling and Controlling*, Eighth Edition, John Wiley&Sons Inc., USA, 2003.

16 Mihály Görög, Nigel Smith, *Project Management for Managers*, Project Management Institute, 1999.

17 Rodney Turner, Stephen Simister, *Manual Gower de management de proiect*, Editura Codecs, 2004.

18 Radu V. Pascu, *op. cit.*, p. 5.

19 *Ibidem*.

20 *** *PM² Project Management Methodology Guide (PM² Guide)*, open edition, European Commission,

Directorate-General Human Resources and Security, 2016, <https://bookshop.europa.eu/en/pm-project-management-methodology-guide-pbNO0716056/>, p. 5.

21 Radu V. Pascu, *op.cit.*, p. 5.

22 Constantin Opran, Sergiu Stan, *Managementul proiectelor*, Editura Comunicare.ro, București, 2008, p. 62.

23 Mariana Mocanu, Carmen Schuster, *Managementul proiectelor – Cale spre creșterea competitivității*, Ediția a II-a, Editura ALL BECK, București, 2004.

24 Radu V. Pascu, *op.cit.*, p. 7.

25 Margareta Florescu, Balogh Marton, Bogdana Neamțu, Natalia Balogh, *Managementul proiectelor. Dezvoltare durabilă – suport de curs*, f.a., p. 15.

26 *** *Manager proiect*, suport de curs, București, 2016, p. 8.

27 Radu V. Pascu, *op.cit.*, pp. 10-12. A se vedea și Margareta Florescu, Balogh Marton, Bogdana Neamțu, Natalia Balogh, *op.cit.*, pp. 18-21.

28 Agenție internațională a căror acțiuni au ca domeniu de interes programe pentru sistemele informaționale și telecomunicații. Aceasta a întreprins un studiu legat de implementarea programelor informaționale în organizații guvernamentale în 1994, pe care l-a reluat, mai apoi, în 1999.

29 *** *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015 - 2019 - O Românie puternică în Europa și în lume*, Administrația Prezidențială, București, 2015, <http://www.presidency.ro/static/Strategia%20Nationala%20de%20Aparare%20a%20Tarii.pdf>, accesat la 03.06.2018, p. 4.

BIBLIOGRAFIE

*** *A Guide to the Project Management Body of Knowledge*, 2000 Edition, Project Management Institute.

*** *Manager proiect*, suport de curs, București, 2016.

*** *PM² Project Management Methodology Guide (PM² Guide)*, open edition, European Commission, Directorate-General Human Resources and Security, 2016, <https://bookshop.europa.eu/en/pm-project-management-methodology-guide-pbNO0716056/>.

*** *Project Management Manual*, Government of România, Department of Integration, <http://www.projectmanagement.ro>

*** *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015 - 2019 – O Românie puternică în Europa și în lume*, Administrația Prezidențială, București, 2015, <http://www.presidency.ro/static/Strategia%20Nationala%20de%20Aparare%20a%20Tarii.pdf>

Bușe Florian, Simionescu Aurelian, Bud Nicolae, *Managementul proiectelor*, Editura Economică, București, 2008.

Crăcea Elena, *Dicționar latin-român, român-latin*, Ediția a III-a, Editura Steaua Nordului, Constanța, 2009.

Florescu Margareta, Marton Balogh, Neamțu Bogdana, Balogh Natalia, *Managementul proiectelor: Dezvoltare durabilă – suport de curs*, f.a.

Görög Mihály, Smith Nigel, *Project Management for Managers*, Project Management Institute, 1999.

Guțu Gheorghe, *Dicționar latin-român*, Ediție revizuită, Editura Humanitas, București, 2007.

Ionescu Voichița, *Dicționar latin-român*, Ediția a II-a, Editura Orizonturi, București, 1992.

Kerzner Harold, *Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling and Controlling*, Eighth Edition, John Wiley&Sons Inc., USA, 2003.

Mocanu Mariana, Schuster Carmen, *Managementul proiectelor – Cale spre creșterea competitivității*, Ediția a II-a, Editura ALL BECK, București, 2004.

Opran Constantin, Stan Sergiu, *Managementul proiectelor*, Editura Comunicare.ro, București, 2008.

Pascu Radu V., *Introducere în managementul proiectelor*, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu, 2011.

Turner Rodney, Simister Stephen, *Manual Gower de management de proiect*, Editura Codecs, București, 2004.

<https://www.britannica.com/biography/Filippo-Brunelleschi>.

<https://dexonline.ro/definitie/proiect>, accesat la 11.06.2018.

<https://www.dictionarenglez.ro/englez-englez/project>.

<https://en.oxforddictionaries.com/definition/project>.

<https://www.learnersdictionary.com/definition/project>.

<https://www.le-dictionnaire.com/definition.php?mot=projet>.

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/project>.